

דְּמַלְה אולִּיפְנָא, דְּמִשְׁמַע, דְּאָב וְאָם אֵית לְנִשְׁמָתָא, כְּמָה דְאֵית אָב וְאָם לְגוּפָא בְּאַרְעָא, וּמִשְׁמַע, דְּבְכָל סְטָרִין, בֵּין לְעִילָא, בֵּין לְתַתָּא, מְדַכְר וְנוֹקְבָא אֲתִיִּין כְּלָא וּמִשְׁתַּכְחִי. וְהָא אוּקְמוּהָ רַזָּא, דְכַתִּיב, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. הָאָרֶץ: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. נֶפֶשׁ חַיָּה: נֶפֶשׂא דְאָדָם קְדָמָא עֲלָא, כְּמָה דְאֲתָמַר. אֲתָא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקִיָּה. אָמַר וְדָאֵי שְׁפִיר קְאָמְרַת, וְהָכִי הוּא וְדָאֵי זְכָאָה חוֹלְקִיָּה דְמִשָּׁה נְבִיאָה מְהִימְנָא, עַל כָּל שְׂאָר נְבִיאֵי עֲלָמָא. (ע"ב)

(סתרי תורה) דְּבַר אַחַר וּתְתַצַּב אַחֲתוֹ דָּא הִיא חֲכָמָה, כְּמָה דְאֲתָא אָמַר, (משלי ו') אָמַר לְחֲכָמָה אַחֲתִי אֵת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַעוֹלָם לֹא אֲתַעֲדִיאַת (נ"א אַתְעַר) גְּזַרְת דִּינָא מַעֲלָמָא, דְּהָא בְּכָל שַׁעֲתָא דְהוּוּ יִשְׂרָאֵל חֲטָאן, הָוָה דִּינָא מְקַטְרָגָא עֲמַהוֹן, וּכְדִין, וּתְתַצַּב אַחֲתוֹ מֶרְחָק. (ד"א מֶרְחָק) כְּמָה דְאֲתָא אָמַר מֶרְחָק ה' נִרְאָה לִי. (ע"ב)

וּתְרַד בַּת פְּרַעְיָה לְרַחוּץ עַל הַיָּאֹר. בְּשַׁעֲתָא דְהוּוּ פְּסָקֵי יִשְׂרָאֵל מְאוּרִייתָא, מִיָּד וּתְרַד בַּת פְּרַעְיָה לְרַחוּץ עַל הַיָּאֹר. הָוָה נַחֲתַת מִדַּת הַדִּין, (דף ר"ב ע"ב) לְאַסְתַּחָּא מִדְּמָא דִּישְׂרָאֵל, עַל עֲלָבוּנָה דְאוּרִייתָא. וְנַעֲרוּתִיָּה הוֹלְכוֹת עַל יַד הַיָּאֹר, אֵלִין אוּמְיָא, דְאֵינּוּן אֲזִלִּין וְרַדְפִּין אַבְתְּרִיָּהוּ, עַל יַד הַיָּאֹר, עַל סַבְת עֲלָבוּנָה דְאוּרִייתָא, וְאֵינּוּן דְמוּרִים (נ"א דְמִיּוֹן) בְּה, דְרַפּוּ יְדִיָּהוּ מִיָּנָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מַלְיִן דְעֲלָמָא, תַּלְיִין בַּתְּשׁוּבָה, וּבְצִלוֹתָא דְצִלֵּי בַר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְכָל שְׂפָן, מָאן דְאוּשִׁיד דְמַעֲיִן בְּצִלוֹתִיָּה, דְלִית לָךְ תְּרַעָא, דְלֹא עֲאֲלִין אֵינּוּן דְמַעֲיִן. מַה כְּתִיב וּתְפַתַּח וּתְרַאֲהוּ אֵת הַיָּלֵד.

לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, הַכֵּל בָּא מְזַכֵּר וּנְקֻבָּה וְנִמְצָאִים. וְהָרִי בְּאָרוֹ אֵת הַסּוּד, שְׁכֵתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. הָאָרֶץ - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. נֶפֶשׁ חַיָּה - נֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם הִרְאִשׁוֹן הַעֲלִיּוֹן כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, וְדָאֵי יָפָה אֲמַרְתָּ, וְכַךְ הוּא וְדָאֵי אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִשָּׁה הַנְּבִיאָה הַנְּאָמֵן עַל כָּל שְׂאָר נְבִיאֵי הָעוֹלָם.

דְּבַר אַחַר וּתְתַצַּב אַחֲתוֹ - זוֹהִי חֲכָמָה, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (משלי ז') אָמַר לְחֲכָמָה אַחֲתִי אֵת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַעוֹלָם לֹא הִעֲבֵרָה (הַתְעוּרָה) מִדַּת הַדִּין מִן הָעוֹלָם, שְׁהָרִי בְּשַׁעֲיָה שְׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל חוֹטְאִים, הִיָּה הַדִּין מְקַטְרָג עִמָּם, וְאִזּוּ וּתְתַצַּב אַחֲתוֹ מֶרְחָק, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר מֶרְחָק ה' נִרְאָה לִי.

וּתְרַד בַּת פְּרַעְיָה לְרַחוּץ עַל הַיָּאֹר. בְּשַׁעֲיָה שְׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל פּוֹסְקִים מִן הַתּוֹרָה, מִיָּד - וּתְרַד בַּת פְּרַעְיָה לְרַחוּץ עַל הַיָּאֹר. הִיָּתָה יוֹרְדַת מִדַּת הַדִּין לְרַחוּץ מִדָּם יִשְׂרָאֵל עַל עֲלָבוֹן הַתּוֹרָה. וְנַעֲרִיתִיָּה הִלְכַת עַל יַד הַיָּאֹר - אֵלּוּ הָאֲמוֹת שְׁהִים הוֹלְכִים וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם. עַל יַד הַיָּאֹר - עַל סַבְת עֲלָבוֹן הַתּוֹרָה, וְאוּתָם שְׁמוּרִים (שְׁשֻׁנִים) בְּה, שְׂרַפּוּ יְדֵיהֶם מִיָּנָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם תְּלוּיִים בַּתְּשׁוּבָה וּבַתְּפִלָּה אָדָם שְׁמַתְפַּלֵּל לְקוּדְש־בְּרוּךְ-הוּא, וְכָל שְׂפָן מִי שְׂשׁוּפָךְ דְּמַעוֹת בַּתְּפִלָּתוֹ, שְׂאִין לָךְ שַׁעַר שְׁלֹא נִכְנָסִים אוּתָן דְּמַעוֹת. מַה כְּתוּב? וּתְפַתַּח וּתְרַאֲהוּ אֵת הַיָּלֵד. וּתְפַתַּח - זוֹ שְׁכִינָה שְׁעוּמְדַת עַל יִשְׂרָאֵל כְּאִם

לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְכָל שְׂפָן, מָאן דְאוּשִׁיד דְמַעֲיִן בְּצִלוֹתִיָּה, דְלִית לָךְ תְּרַעָא, דְלֹא עֲאֲלִין אֵינּוּן דְמַעֲיִן. מַה כְּתִיב וּתְפַתַּח וּתְרַאֲהוּ אֵת הַיָּלֵד.

על הפנים, והיא תמיד פותחת בזכותם של ישראל.

בין שפתחה - ותראהו את הילד, ילד שעשועים, שהם ישראל, שמתחטאים לפני מלכם (מאביהם) בכל, ומיד שמתחננים לפני הקדוש ברוך הוא, חוזרים בתשובה ובוכים לפניו כמו בן שבוכה לפני אביו. מה פתוב? והנה נער בכה. בין שבכה, העברו (נשתברו) כל הגזרות הרעות של העולם. מה פתוב? ותחמל עליו, התעוררה עליו ברחמים ורחמה עליו.

והאמר מילדי העברים זה, שהם רפי לב, ולא מילדי העכו"ם שהם קשי ערף וקשי לב. מילדי העברים רפי לב מאבות ומאמהות לשוב לפני רבונם. ותקרא את אם הילד, שהיתה בוכה. זהו שפתוב (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו'. הוא בוכה, ואם הילד היא בוכה.

אמר רבי יהודה, לעתיד לבא מה פתוב? בבכי יבאו ובתחנונים וגו'. מהו בבכי יבאו? בזכות בכי של אם הילד, שהיא רחל, יבואו ויתפנשו מן גלותא. ואמר רבי יצחק, פורקנא דישראל לא תליא אלא בבכי, עד שתלמוז ויכלוז, בכי דמעוה דבכה עשו קמי אביו, דכתיב, (בראשית כ"ז) וישא עשו קולו ויבך. (אמר רבי יוסי אותו בכי דבכה עשו) ואינון דמעין, אחיתו לישראל בגלותיה. בין דיכלוז אינון דמעין בבכיה דישראל, יפקוז מגלותיה, הדא הוא (ירמיה ל"א) דכתיב יבואו ובתחנונים אובילם.

ויפן פה וכה. (שמות ב') חמא באלין נ' אתוון, דמיחדין ליה ישראל בכל יומא, שמע

ותפתח, דא שכונתא, דקיימא עלייהו דישראל, פאימא על בנין, והיא פתחה תדיר בזכותיהון דישראל.

בין שפתחה, ותראהו את הילד, (ירמיה ל"א) ילד שעשועים. דאינון ישראל, דמתחטאן קמי מלכיהון (נ"א מאביהון) בכלא, ומיד דמתחננן קמי קדשא בריה הוא, הדרי בתשובה, ובכאן קמיה, כברא דבכי קמי אביו, מה כתיב, והנה נער בוכה. בין דבכי, אתעדו (ס"א מתתברו) כל גזרין בישין דעלמא, מה כתיב ותחמול עליו, אתער עלוי ברחמים, ומרחם ליה.

והאמר מילדי העברים זה, דאינון רפי לבא, ולא מילדי העבודת פוכבים ומזלות, דאינון קשי קדל, וקשי לבא. מילדי העברים רפי לבא מאבהן ומאמהן לאתבא קמי מאריהון. ותקרא את אם הילד. שהיתה בוכה, הדא הוא דכתיב, (ירמיה ל"א) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו', הוא בוכה ואם הילד היא בוכה.

אמר רבי יהודה, לזמנא דאתי מה כתיב, (ירמיה ל"א) בבכי יבואו ובתחנונים וגו'. מהו בבכי יבואו. בזכות בכי דאם הילד, שהיא רחל, יבואו ויתפנשו מן גלותא. ואמר רבי יצחק, פורקנא דישראל לא תליא אלא בבכי, עד שתלמוז ויכלוז, בכי דמעוה דבכה עשו קמי אביו, דכתיב, (בראשית כ"ז) וישא עשו קולו ויבך. (אמר רבי יוסי אותו בכי דבכה עשו) ואינון דמעין, אחיתו לישראל בגלותיה. בין דיכלוז אינון דמעין בבכיה דישראל, יפקוז מגלותיה, הדא הוא (ירמיה ל"א) דכתיב יבואו ובתחנונים אובילם.

ויפן פה וכה. (שמות ב') חמא באלין נ' אתוון, דמיחדין ליה ישראל בכל יומא, שמע

ישראל פעמים, דאית בהון כ"ה כ"ה תרי זמני, ולא חמא ביה. ויפן פה וכה וגו'. פה וכה, אמר רבי אבא, פה חמא, אי הוה ביה עובדין דכשרון. וכה אי זמין לנפקא מניה ברא מעליא, מיד וירא כי אין איש. חמא ברוח קדשא, דלא זמין לנפקא מניה ברא מעליא.

דאמר רבי אבא, כמה חייבין אינון בעלמא, דמפקי בני מעליא, יתיר מאינון זכאין. וההוא ברא מעליא דנפק מן חייבא, איהו מעליא יתיר, למיהוי טהור מטמא. נהורא מגו חשוכא. חקמתא מגו טפשותא. ודא איהו מעליא מפלא.

וירא. וירא דהכא, כלא ברוח קדשא אסתכל וחקא, ובגין כך אסתפל ביה וקטל ליה, וקודשא בריך הוא סבב כלא, למיהן ליההוא בירא, כמה דאזל יעקב לגבי ההוא בירא, דכתיב, (שמות ב') וישב על הפאר. בייעקב פתיב, (בראשית כ"ט) וירא והנה באר. במשה כתיב, וישב בארץ מדן וישב על הפאר. בגין דמשה ויעקב, אף על גב דבדרגא חדא הוה, אסתלק משה בהאי יתיר מניה.

רבי יוסי ורבי יצחק הוה אזלי באורחא. אמר רבי יוסי, ההוא באר דחמא יעקב, וחקא משה, אי דא הוה ההוא בירא, דחפר אברהם ויצחק. אמר ליה לאו. אלא, בשעתא דאתברי עלמא, אתברי האי בירא. ובערב שבת בין השמשות, אתברי פומא דיליה, והאי איהו באר דחמו יעקב ומשה.

מתניתין. אינון דרדפי קשוט, אינון דתבעי רזא דמהימנותא. אינון דאתדבקו בקשורא מהימנא. אינון דידעין אורחוי דמלפא עלאה. קריבו שמעו.

אותם שדבקים בקשר נאמן, אותם שיודעים דרכי המלך העליון, קרבו ושמעו.

חמשים אותיות שמייחדים אותו ישראל בכל יום שמע ישראל פעמים, שיש בהם כ"ה כ"ה פעמים, ולא ראה אותם בו. ויפן פה וכה וגו'. פה וכה, אמר רבי אבא, פה - ראה אם היו בו מעשים פשרים. וכה - אם עתיד לצאת ממנו בן מעלה. מיד - וירא כי אין איש. ראה ברוח הקדש שלא עתיד לצאת ממנו בן מעלה.

שאמר רבי אבא, כמה רשעים הם בעולם שמוציאים בנים מעלים יותר מאותם צדיקים, ואותו בן מעלה שיוצא מן הרשע הוא מעלה יותר, להיות טהור מטמא, אור מתוך חשכה, חכמה מתוך טפשות, וזהו המעלה מהכל.

וירא וירא של פאן, הכל ברוח הקדש הסתפל וראה, ומשום כך הסתפל והרג אותו, והקדוש ברוך הוא סבב הכל ללכת לאותה באר, כמו שהלך יעקב לאותה באר, שכתוב וישב על הפאר. בייעקב פתיב (בראשית כט) וירא והנה באר. במשה פתיב וישב בארץ מדן וישב על הפאר. משום שמושה ויעקב, אף על גב שבדרגה אחת היו, התעלה משה בזה יותר ממנו.

רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי, אותה באר שראה יעקב וראה משה, האם זו היתה אותה באר שחפרו אברהם ויצחק? אמר לו, לא. אלא בשעה שנברא העולם, נבראה הבאר הזאת, ובערב שבת בין השמשות נברא הפה שלה, וזוהי הבאר שראו יעקב ומשה.

משנה. אותם רודפי אמת, אותם המבקשים סוד האמונה, אותם שיודעים דרכי המלך העליון, קרבו ושמעו.

בְּשַׁעְרֵי שְׁנַיִם וַיֵּצְאוּ לְמוֹל אֶחָד, מְקַבְּלִים אוֹתוֹ בֵּין שְׁתֵּי זְרוּעוֹת. שְׁנַיִם יוֹרְדִים לְשַׁלְשָׁה (לְמִשָּׁה) הֵם שְׁנַיִם, אֶחָד מֵהֶם הוּא שְׂדֵה תַפּוּחִים קְדוּשִׁים, מֵהַבָּאָר הַזֹּאת יוֹשְׁבִים וְשְׁנַיִם יוֹשְׁבִים הַמוֹשֵׁב שְׁהַנְּבִיאִים (בְּנֵי) יוֹנָקִים מֵהֶם. אֶחָד בֵּינֵיהֶם הוּא חֲבוּר שֶׁל הַפֶּל, וְהוּא נוֹטֵל מֵהַפֶּל. אוֹתָהּ בָּאָר קְדוּשָׁה עוֹמֶדֶת תַּחְתֵּיהֶם, שְׂדֵה תַפּוּחִים וְהַקְדוּשִׁים הִיא. מֵהַבָּאָר הַזֶּה נִשְׁקִים הַעֲדָרִים שְׂרָעָה מִשָּׁה בַמִּדְבָּר, מֵהַבָּאָר הַזֹּאת נִשְׁקוּ הַעֲדָרִים שֶׁבְּרַר יַעֲקֹב כְּאֲשֶׁר בָּרַר אוֹתָם לְתוֹךְ חֲלָקוֹ כֹּל אוֹתָן מִרְפָּבוֹת וְכֹל אוֹתָם בְּעַלֵּי הַכְּנָפִים.

שְׂרָעָה עוֹמֶדֶת רוֹבְצִים עַל הַבָּאָר הַזֹּאת. בָּאָר זוֹ מִתְמַלֶּאת מֵהֶם, וְנִקְרָאת אֲדֹנָי, עַל זֶה כְּתוּב (דְּבָרִים א) אֲדֹנָי אֱלֹהִים אֵתָהּ הַחֲלוֹת וְגו'. וְכְתוּב (דְּבָרִים ט) וְהָאָר פְּנִיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אֲדֹנָי, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (יְהוֹשֻׁעַ א) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בַּהּ גְּנוּז מְקוֹר קְדוּשָׁה שְׁנוּבֵעַ בַּהּ תָּמִיד, וְכִמְלֵא אוֹתָהּ, שְׁנִקְרָא ה' צְבָאוֹת. בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וְלִכְבֹּתֵן מִדֵּין שְׁבַע בְּנוֹת וּתְבַאֲנָה וּתְדַלְגָּה וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם בָּאָר זוֹ שֶׁהִיא בָּאָר יַעֲקֹב, הָרִי כְּתוּב בַּהּ (בְּרַאשִׁית כ"ט) וַנֶּאֱסַפּוּ שְׁמָה כָּל הַעֲדָרִים וַגְּלָלוּ וְגו'. וְכֵן בְּנוֹת יִתְרוֹ לֹא הֵצְטַרְכוּ אֶת זֶה, אֲלֹא וּתְבַאֲנָה וּתְדַלְגָּה, בְּלִי טֹרַח אַחֵר.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, יַעֲקֹב הִזִּיז אוֹתָהּ מִן הַבָּאָר, שֶׁהָרִי כְּתוּב, כְּשֶׁמִּתְכַּנְּסִים שָׁם כָּל הַעֲדָרִים, וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן. וּבִיעֲקֹב לֹא כְּתוּב וַיִּשָּׁב אֶת הָאֶבֶן, שֶׁהָרִי לֹא שָׁבָא יַעֲקֹב, עָלוּ הַמַּיִם אֵלָיו, וּמִשָּׁה

בְּד סְלִיקוּ תְרִין, וַנִּפְקוּ לְקַדְמוֹת חַד, מְקַבְּלִין לִיהַ בֵּין תְרִין דְרוּעִין. תְרִין נַחְתֵי לְתַלְתָּא (נ"א לְתַמָּא) תְרִין אֵינוֹן, חַד מִיַּנְיָהוּ חֲקֵלָא דְתַפּוּחִין קְדִישִׁין אִיהוּ מֵהַאי בִּירָא יְתָבִי (תְרִין יתָבִי) מוֹתְבָא דְנְבִיאֵי (ס"א בְּנֵי) יַנְקִין בַּהּ. חַד בֵּינֵיהוּ, חֲבוּרָא אִיהוּ דְכֵלָא, אִיהוּ נוֹטֵל מִכֵּלָא (דְּר"ג ע"א) הַהוּא בִּירָא קְדִישָׁא, קָאִים תַּחֲוֹתֵיהוּ, חֲקֵלָא דְתַפּוּחִין (קְדִישִׁין) אִיהוּ מֵהַאי בִּירָא אֲתִשְׁקִין עֲדִרְיָא, דְרַעֲי מִשָּׁה בַמִּדְבָּרָא, מֵהַאי בִּירָא אֲתִשְׁקִין עֲדִרְיָא דְבְרִיר יַעֲקֹב כְּד בְרִיר לֹון לְגוֹ חוֹלְקִיהַ כָּל אֵינוֹן רְתִיכִין, כָּל אֵינוֹן מְאִרֵי דְגַדְפִין.

תִּלְתָּת קְיָיִמִין רְבִיעִין עַל הַאי בִּירָא. הַאי בִּירָא מִיַּנְיָהוּ אֲתַמְלִי. אֲדֹנָי אֲתַקְרִי, עַל דָּא כְּתִיב, (דְּבָרִים ג) אֲדֹנָי יְהוִה אֵתָהּ הַחֲלוֹת וְגו'. וְכְתִיב (דְּבָרִים ט) וְהָאָר פְּנִיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אֲדֹנָי, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (יְהוֹשֻׁעַ ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בֵּיהַ גְּנוּז חַד מְקוֹרָא קְדִישָׁא, דְנְבִיעַ בֵּיהַ תְּדִיר, וְאֲמִלִי לִיהַ, יְי' צְבָאוֹת אֲקָרִי. בְּרִיךְ הוּא לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִין. (ע"ב)

וְלִכְבֹּתֵן מִדֵּין שְׁבַע בְּנוֹת וּתְבַאֲנָה וּתְדַלְגָּה וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי בִּירָא דָּא, אִיהוּ בִּירָא דְיַעֲקֹב, הָא כְּתִיב בֵּיהַ, (בְּרַאשִׁית כ"ט) וַנֶּאֱסַפּוּ שְׁמָה כָּל הַעֲדָרִים וַגְּלָלוּ וְגו'. וְהַכָּא בְּנוֹת יִתְרוֹ לֹא אֲצִטְרִיכוּ לְהַאי. אֲלֹא וּתְבַאֲנָה וּתְדַלְגָּה בְּלֹא טֹרַח אַחֵרָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, יַעֲקֹב אֲעֲדִי לָהּ מִן בִּירָא, דְהָא כְּתִיב, כְּד מִתְכַּנְּסִי תַמָּן כָּל עֲדִרְיָא, וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן. וּבִיעֲקֹב, לֹא כְּתִיב וַיִּשָּׁב אֶת הָאֶבֶן, דְהָא לֹא אֲצִטְרִיךְ לְבִתְרָא בֵּין, דְהָא הֵצְטַרְךְ אַחֵר כֶּף, שֶׁהָרִי בַתְּחִלָּה הַמַּיִם לֹא הָיוּ עוֹלִים. בֵּין